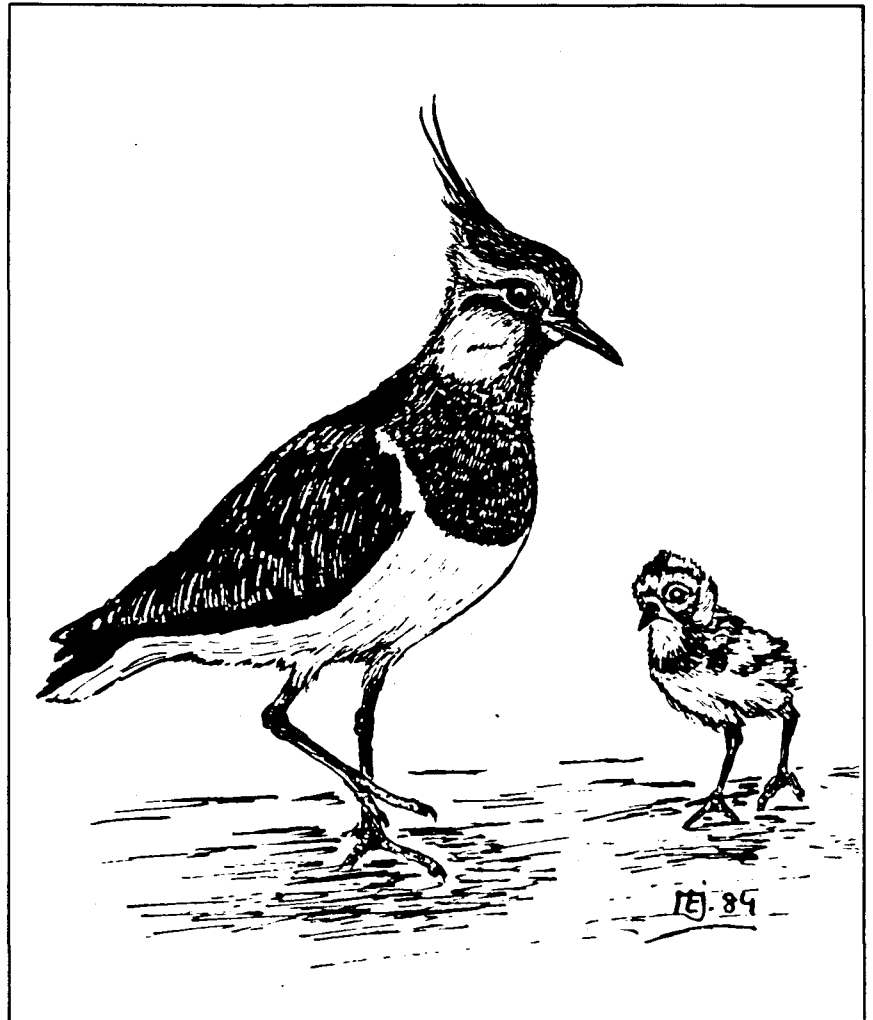


Fugleoptællinger i Roskilde
Fjord 1988



FUGLEOPTÆLLINGER I ROSKILDE FJORD 1988

Hovedstadsrådet har siden 1981 foretaget en overvågning af regionens naturtyper. Naturovervågningen gennemføres ved at følge bestemte plante- og dyrearter, der er karakteristiske for nærmere udpegede naturtyper. Hvis der sker ændringer i artssammensætning eller bestande kan det være tegn på, at der findes ændringer sted i det naturgrundlag, som er en betingelse for de pågældende plante- eller dyrearters livsudfoldelse. Uanset om forandringerne er positive eller negative, kan Hovedstadsrådet således vurdere, om det vil være hensigtsmæssigt at foretage pleje eller andre foranstaltninger i de undersøgte naturtyper.

Den foreliggende rapport belyser udviklingen i et af hovedstadsregionens betydningsfulde fugleområder. Undersøgelserne er gennemført med konsulentbistand fra Ornis Consult. Det undersøgelsesmateriale, og de forslag til forbedringer af tilstanden i de undersøgte områder, som er tilvejebragt gennem denne undersøgelse, vil blive vurderet i forbindelse med den videre fredningsplanlægning.

Lars Nielsen

Lars Nielsen
Funktionschef

Indholdsfortegnelse

1	Sammenfatning	3
1.1.1	Figur: Kort over Roskilde Fjord	4
2	Indledning	5
3	Ynglefugletællinger på holmene	6
3.1	Metode	6
3.2	Ringmærkning	6
3.3	Bestandsopgørelse	6
3.3.1	Tabel: Ynglepar i 1988	7
3.3.2	Tabel: Ynglepar 1978-1988	8
3.3.3	Figur: Bestandsudviklingen 1978-1988	9
3.4	Artsgennemgang	10
3.5	Mulige årsager til bestandsændringer	13
4	Ynglefugletællinger på Selsø	14
4.1.1	Tabel: Ynglepar i Selsø 1986-1988	15
5	Sommertælling af fældende Knopsvaner	15
6	Vintertællingen 16. januar 1988	16
6.1.1	Tabel: Totaltal midt i januar 1984-1988 ...	18
6.1.2	Figur: Fuglenes fordeling d. 16. januar ...	19
6.1.3	Figur: Fuglenes fordeling d. 16. januar ...	20
7	Efterårstællingen 15. oktober 1988	21
7.1.1	Tabel: Totaltal midt i oktober 1984-1988 ..	22
7.1.2	Figur: Fuglenes fordeling 15. oktober	23
7.1.3	Figur: Fuglenes fordeling 15. oktober	24
8	Konklusion	25

Naturovervågning ved hjælp af fugletællinger.
Roskilde Fjord
Årsrapport 1988

Forfattere	Erik Hansen Pelle Andersen-Harild
Forsidetegning	Margit Elbek Jensen
Ornis consults projektleder	Henning Nøhr
Hovedstadsrådets projektleder	Christian Ebbe Mortensen
Tryk	Hovedstadsrådet 1989

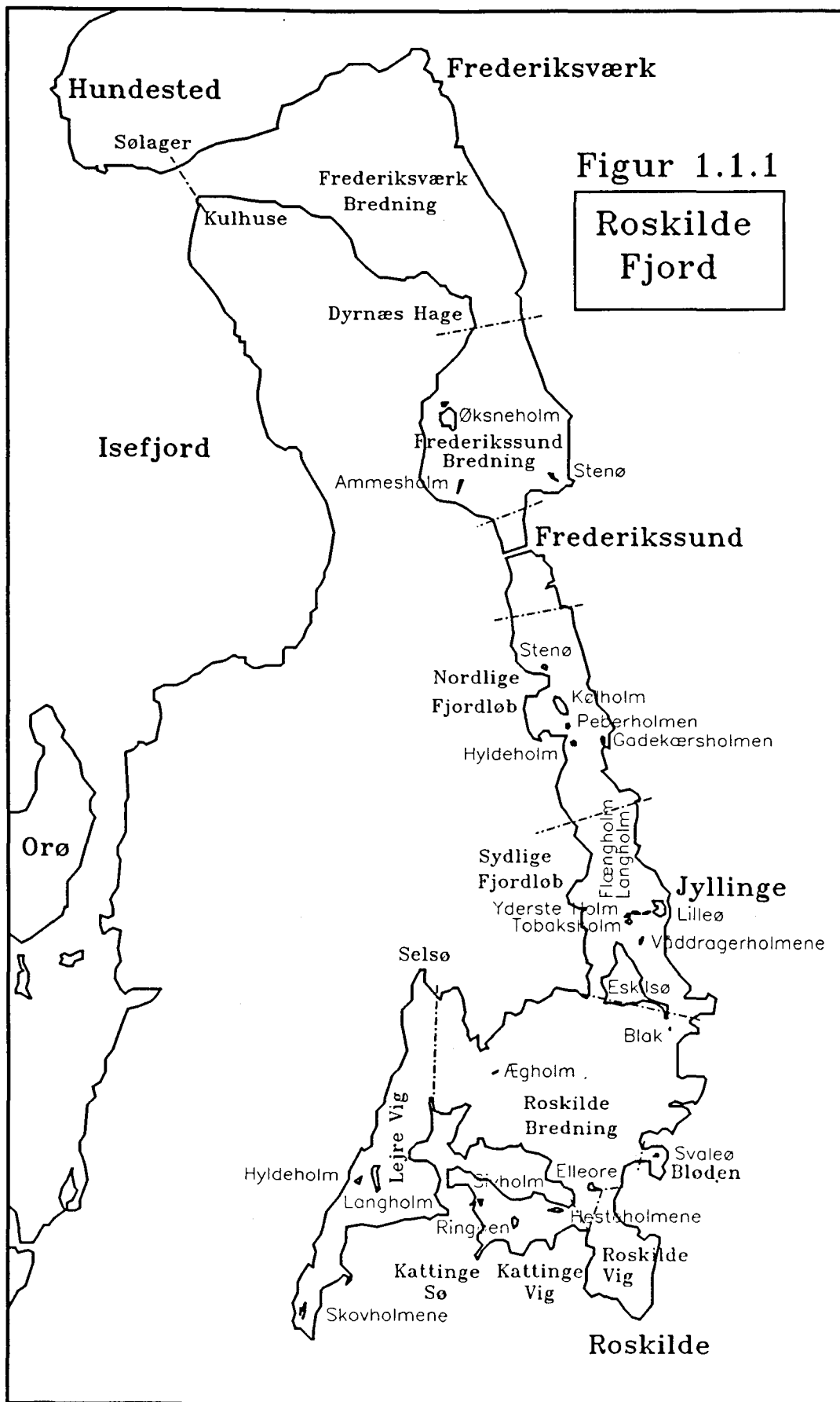
1 Sammenfatning

Roskilde Fjord huser hovedparten af Hovedstadsregionens holme. På disse yngler hvert år op mod 20.000 par fugle. Selv om fjorden er hårdt belastet af næringsstoffer fra spildevand og landbrug, er ynglefuglebestandene gået frem i de senere år. Dette skyldes primært en række fredninger af forskellig art, men der er også noget der tyder på, at forureningen har kulmineret i sidste halvdel af 70'erne.

Om efteråret og vinteren varierer antallet af rastende fugle kraftigt afhængigt af vejrforholdene, men også jagen har en betydelig indflydelse. Der er optalt mellem 9.000 og 81.000 fugle i fjorden i denne periode.

Roskilde Fjord er derfor året rundt et af Hovedstadsregionens vigtigste fugleområder, og er iøvrigt af international betydning for en lang række fuglearter, hvilket er baggrunden for, at Roskilde Fjord er udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområde.

Denne rapport beskriver resultaterne for 1988, af de løbende undersøgelser af fuglelivet i fjorden. Disse undersøgelser har været gennemført siden 1978, og tegner nu et ret klart billede af fjordens fugleliv og ændringerne i dette.



2. Indledning

- Formål
Formålet med de undersøgelser, som beskrives i denne årsrapport, er at foretage en løbende overvågning af fuglelivet i Roskilde Fjord. Rapporten beskriver undersøgelsesernes forløb og resultater i 1988.
- Ynglefugletællinger
Ynglefuglene på holmene er optalt systematisk siden 1978 med anvendelse af samme metode. Resultaterne fra 1978 til 1981 findes i "Holmene i Roskilde Fjord" (Fredningsstyrelsen 1984), mens resultaterne fra de efterfølgende år findes i Hovedstadsrådets årsrapporter "Naturovervågning ved hjælp af Fugleoptællinger".
- Efterårs- og vintertællinger
Optællinger af fjordens vandfuglebestand om efteråret og vinteren indledtes i 1983. Resultaterne fra 1983 til 1987 findes i Hovedstadsrådets årsrapporter "Naturovervågning ved hjælp af Fugleoptællinger". Tællingerne foretages midt i oktober og januar.
- Deltagere
Ynglefugletællingerne på holmene er udført af Pelle Andersen-Harild og Erik Hansen, mens tællingerne på Selsø er foretaget af Christian Ebbe Mortensen med hjælp fra Sten Asbirk og Niels Nielsen. Efterårs- og vintertællingerne er koordineret af Bo Fisker og Lars Rudfeldt. Iøvrigt medvirkede Signe Skov Andersen, Sten Asbirk, Finn Bertelsen, Poul Blicher-Andersen, Stig Damkjær Olesen, Margit Elbek Jensen, Erik Steen Jensen, Jørgen Muldtofte, Niels Nielsen, Lennart Pedersen, Michael Pedersen, Annegrethe Severinsen, Bjarne Wallin og Jan Woolthead.

3 Ynglefugletællinger på holmene

3.1 Metode

Tællingernes omfang Optællingsmetoder, usikkerhed med videre er beskrevet i "Holmene i Roskilde Fjord" (Fredningsstyrelsen 1984). Alle holme, på nær Hesteholmene, som er af ringe ornitologisk værdi, er blevet besøgt i 1988. Holmene blev besøgt een gang i perioden 22. - 27. maj. Desuden blev Elleore besøgt ugentligt i hele yngleperioden. Endelig blev de holme, som huser væsentlige ternekolonier også besøgt i forbindelse med ringmærkning af terner. I alt er der foretaget 79 besøg på 28 holme.

3.2 Ringmærkning

Ringmærkning Der er systematisk ringmærket unger af Fjordterne (362), Havterne (187) og Dværgterne (34). Andre arter er mærket mere tilfældigt. Det gælder: Knopsvane (70), Gråand (14), Vibe (7), Strandskade (36), Klyde (52), Rødben (13), St. Præstekrave (3) og Krage (4). Der blev i 1988 hverken mærket fældende Knopsvaner om sommeren eller kuld om efteråret.

3.3 Bestandsopgørelse 1988

Ynglebestand 1988 Den samlede ynglebestand på holmene udgjorde ca. 18.500 par. De enkelte holmes anslåede ynglebestande i 1988 fremgår af tabel 3.3.1. De fleste af tallene er fremkommet ved at lægge større og dermed mindre nøjagtige tal sammen med mindre og nøjagtigere tal, hvorved der fremkommer tal med flere betydende cifre end svarende til usikkerheden. Da vi imidlertid ikke har været i stand til at gennemføre egentlige usikkerhedsberegninger, er der ikke foretaget afrunding af tallene, men de skal altså ikke opfattes som eksakte.

Udvikling 1978-88 Totaltallene for samtlige holme i perioden 1978 til 1988 er samlet i tabel 3.3.2, og på kurverne figur 3.3.3 er de samme tal anskueliggjort for de arter, hvor tallene anses for at være sikrest.

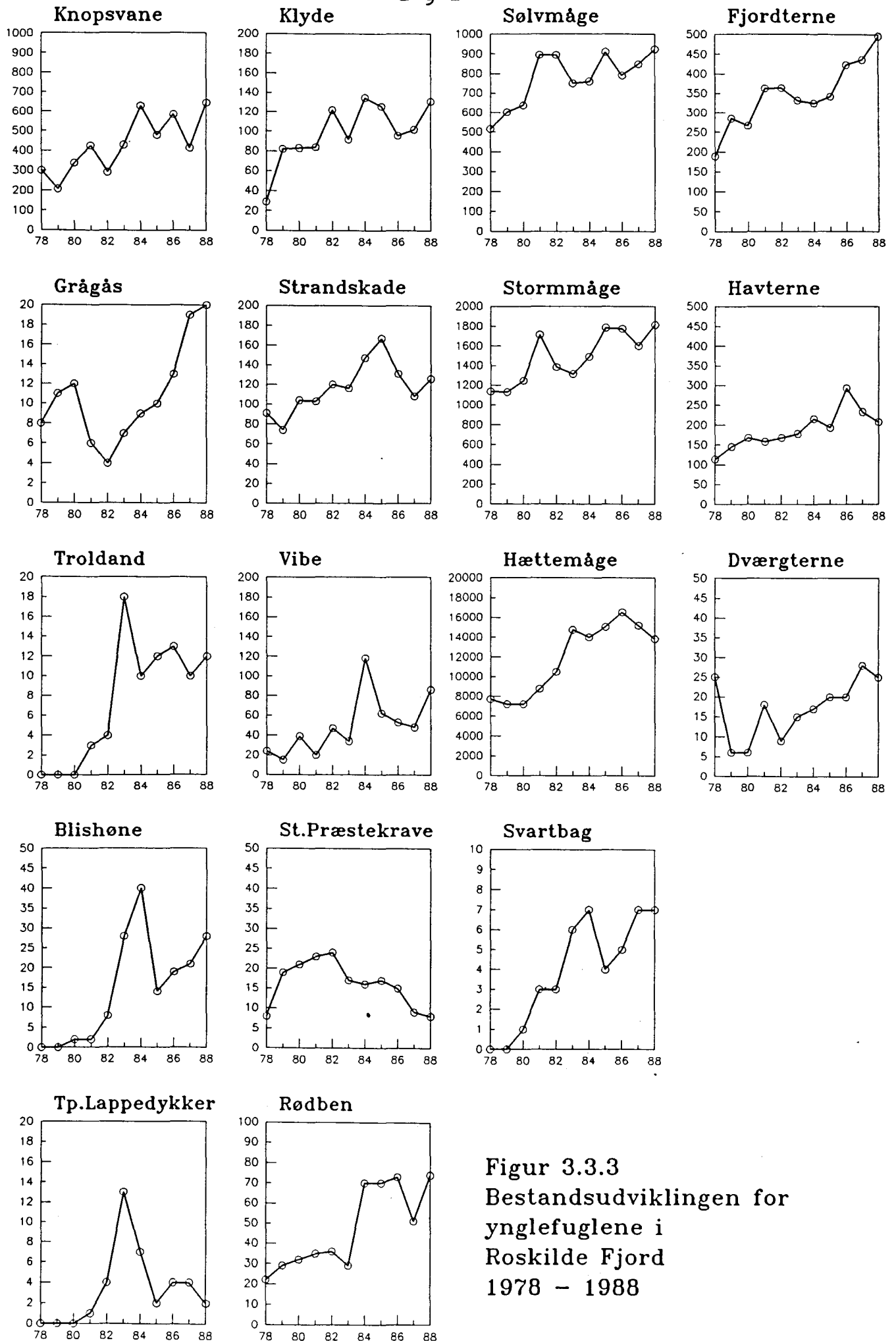
Tabel 3.3.1. Ynglebestandene på de enkelte holme i Roskilde Fjord 1988.

Tabel 3.3.1	Ø	N		P	G		F	Y	T	V	H	S	L	H	S											
		A	S		d	a										d	d	d	d	d	d	d	d	d	d	
Ynglepar på holmene i Roskilde Fjord 1988	k	m	g	g	e	H	æ	r	o	r	e	e	L	Y	H											
	s	m	e	e	K	r	l	s	L	n	n	e	k	o	s											
	e	s	S	S	l	o	e	o	i	g	g	s	l	k	v											
	h	h	t	t	h	l	h	l	l	h	h	H	h	m	i											
	o	o	e	e	o	m	o	m	l	o	o	o	o	e	l											
	l	l	n	n	l	e	l	e	e	l	l	l	l	n	s											
	m	m	ø	ø	m	n	m	n	ø	m	m	m	m	e	ø											
G.Lappedykker															1	1										
T.Lappedykker																2	2									
Krikand																	5									
Gråand	2				3			8*	10	2	2	1	8	1	5	2	2	49								
Spidsand																		2								
Pibeand																		2								
Skeand	1							1										11								
Troldand																		12								
Ederfugl	5																	5								
T.Skallesluger	2				+	2	30	3			2				3			45								
Gravand	1					1	1	1								2		6								
Grågå							8											20								
Knopsvane	41			1	85		5	9	38	64	41	20	17	52	10	3	62	19	3	16	139	7	11	643		
Rørhøne																									1	
Blishøne																										1
Strandskade	8		1	1	4		2	13	6	3	2	2	2	63	1	4	2			1	5	2	3		125	
Vibe	2							7			1	1		75												86
St.Præstekrave								2						5			1									8
Rødben	3							5		3	1		1	60	1	1								1		73
Almindelig Ryle														1												1
Klyde	17							10		1	7			82			7						5	1		130
Svartbag	1							1			1		1	2									1			7
Sølvmåge	550				15			6	3	30	10	5	106	1	100		1			1	75	20	2			923
Stormmåge	220		1		175		32	125	164	100	5	20	7	591	40	20	150			1	70	60	30			1811
Hættemåge	895				2000			100	126		200	140	569		35	5000				65	2300	2436	13866			
Fjordterne	40				40			65	14		85	8	55		1	70				30	35	2	51			496
Havterne	45	1						65	1		2	2	25	14	20	20						1	3	9		208
Dværgterne													25													25
Mosegris	++				+	+++	+	++	+++	+++	+++	+++	+++	++	++	+	+++					+	+	++		
Rotte							+																			
Kreaturer	45							21+					140													

*) Opdræt af Gråander og Tamgæs.

Tabel 3.3.2 Ynglepar på holmene i Roskilde Fjord 1978-1988

	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988
G.Lappedykker	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	1
T.Lappedykker	0	0	0	1	4	13	7	2	4	4	2
Krikand	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
Atlingand	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Gråand	8	15	13	9	22	26	37	41	27	38	49
Spidsand	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2
Skeand	0	0	0	0	0	0	0	1	4	8	11
Troldand	0	0	0	3	4	18	10	12	13	10	12
Ederfugl	0	0	0	0	0	1	1	3	1	2	5
T.Skallesluger	61	62	16	+	39	42	55	45	36	45	45
Gravand	9	10	10	4	6	14	9	5	7	5	6
Grågås	8	11	12	6	4	7	9	10	13	19	20
Knopsvane	300	207	338	425	292	431	631	479	586	416	643
Rørhøne	0	0	1	1	0	1	5	2	1	4	1
Blishøne	0	0	2	2	8	28	40	14	19	21	28
Strandskade	91	74	104	103	120	116	147	167	131	108	126
Vibe	24	15	39	20	47	34	118	62	53	48	86
St.Præstekrave	8	19	21	23	24	17	16	17	15	9	8
Dobbeltbekkasin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Rødben	22	29	32	35	36	29	70	70	73	51	74
Almindelig Ryle	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Klyde	29	82	83	84	122	92	135	126	96	102	130
Svartbag	0	0	1	3	3	6	7	4	5	7	7
Sølvmåge	515	602	638	894	894	751	760	909	791	847	925
Stormmåge	1135	1128	1247	1717	1387	1317	1491	1787	1773	1600	1816
Hættemåge	7716	7181	7186	8748	10517	14767	13982	15047	16544	15203	13866
Fjordterne	189	285	266	363	364	331	324	341	423	436	496
Havterne	114	145	168	157	167	177	215	193	293	232	208
Dvergterne	25	6	6	18	9	15	17	20	20	28	25
Splitterne	3	3	1	1	1	0	0	0	0	0	0



Figur 3.3.3
Bestandsudviklingen for
ynglefuglene i
Roskilde Fjord
1978 - 1988

3.4 Arts gennemgang

- Gråstrubet Lappedykker
Toppet Lappedykker Der blev fundet et par i den lavvandede sø på Eskilsø.
- Skarv Der blev kun fundet to par på Skovholmene.
- Skarv Der foreligger ikke tal for, hvor mange Skarver der har ynglet, men det vides med sikkerhed, at der har ynglet nogle par i den østlige ende af hejrekolonien på Askehoved i Bognæs Storskov. Desuden har godt 300 ikke ynglende Skarver tilbragt sommeren i fjorden, hvor de havde deres vigtigste rasteplass på Ægholm og Ægholm Rev.
- Fiskehejre Resultaterne af optællingen i kolonien på Askehoved er bortkommet, men antallet af reder lå mellem 100 og 130.
- Krikand På Eskilsø blev der set 5 hanner i de to søer. Meget tyder på, at det drejer sig om ynglefugle, og i tabellerne er de opført som sådan. Eftersøgning af hunner og reder er i praksis ikke muligt.
- Atlingand De to foregående år ynglede der et par på Eskilsø, men det blev ikke set i år.
- Gråand Selv om Gråanden er meget vanskelig at registrere, og tallene derfor er ret usikre og antageligt for lave, er det dog et bemærkelsesværdigt stort antal, som er blevet fundet i 1988. Den største tæthed findes stadig på Jyllinge Holme, hvor jagtforeningen foretager vinterfodring og opsætter redeskjul, men over halvdelen af Gråandeparrene fandtes dog uden for dette område. Ynglesuccessen var stor.
- Spidsand På Eskilsø blev der fundet en rede, mens et andet par udviste stærke tegn på yngleadfærd.
- Skeand På Eskilsø blev der set 9 hanner, heraf 7 i den lavvandede sø. Det er sandsynligt at det er ynglefugle. Eftersøgning af hunner og reder er i praksis ikke mulig. Desuden ynglede et par på Øksneholm og Lilleø.
- Troldand Bestanden, som de sidste fem år har svinget omkring en halv snes par, er koncentreret i Lejre Vig. I juli blev der set flere kuld ællinger.
- Ederfugl Ederfuglen ser ud til at have etableret en lille fast bestand på Øksneholm, hvor der fandtes 5 reder.
- Toppet Skallesluger Optællingen af denne art er meget usikker både på grund af dens sene yngletidspunkt og dens skjulte redeanbringelse. Der er dog ingen tegn på væsentlige bestandsændringer. Cirka to trediedele af bestanden (omkring 30 par) yngler på Hyldeholm ved Skuldelev.
- Gravand Der blev kun registreret 6 par, men senere på sommeren sås en del flere kuld, som antagelig er udrugede i områderne langs fjordens kyster.
- Grågås Grågåsen har været i fremgang siden 1982, og bestanden i 1988 var på 20 par. Den er koncentreret på Skovholmene og

Kølholm, mens der dette år ikke ynglede Grågæs på Jyllinge Holme.

- Knopsvane Bestanden er gået kraftigt frem i forhold til 1987 og har nu overgået bestanden fra 1984. Vejrforholdene var optimale for Knopsvanen, hvilket gav en usædvanlig stor ynglesuccess. I den del af fjorden, som ligger syd for Eskilsø, lagde 298 par 1562 æg. Ved en optælling først i juli var der i samme område 116 kuld med ialt 417 unger. Det vil sige at 61% af parrene ikke havde unger og 75% af æggene var gået tabt. Disse tab, som umiddelbart kan synes store, er faktisk usædvanlig små. I 1987 var de tilsvarende tal: 170 par, 790 æg, 46 kuld, 128 unger, 73% uden unger og 84% tabtgåede æg. Ved efterårstællingen d. 15. oktober var en trediedel af Knopsvanerne unger fra 1988.
- Rørhøne Der blev kun fundet et par på Skovholmene.
- Blishøne Blishønen er gået frem til 28 par. Fremgangen er sket i den lavvandede sø på Eskilsø, mens den er gået tilbage på Skovholmene, hvor hovedparten ellers plejer at yngle.
- Strandskade Efter to års tilbagegang er Strandskaden nu atter i fremgang. Bestanden, som er på ca 125 par, er dog ikke kommet op på samme niveau som i 1984-86. Bestanden er fordelt på næsten samtlige holme. Ringmærkning af 36 unger - hvoraf en stor del var ret store - tyder på en pæn ynglesuccess.
- Vibe Efter tre års kraftig tilbagegang er Viben nu igen i fremgang. Selv om de 86 par er langt under rekorden på 118 par i 1984, er det dog det næststørste antal, der er registreret. Næsten hele bestanden yngler på Eskilsø. Ynglesuccessen skønnes at være pæn.
- Stor Præstekrave Tilbagegangen er fortsat, og der er nu kun 8 par tilbage i fjorden. Parret på Elleore har ynglet her siden 1980, hvor begge fuglene blev ringmærkede som ynglefugle.
- Almindelig Ryle Almindelig Ryle blev i 1988 for første gang konstateret ynglende på holmene, idet et par tydeligt hævdede deres territorium og sang på Eskilsø. Almindelig Ryle er tidligere konstateret ynglende på strandene langs fjorden.
- Rødben Tilbagegangen i 1987 blev i 1988 afløst af en fremgang, som bragte bestanden tilbage på samme niveau som i 1984-86. Et forholdsvist stort antal ringmærkninger af unger tyder på en god ynglesuccess.
- Klyde Sidste års lille fremgang forstærkedes i år. De 131 par er kun 4 under rekordåret 1984. Hovedparten yngler på Eskilsø, men der findes også pæne bestande på Øksneholm, Jyllinge Holme og Elleore. På Langholm i Lejre Vig spolede en Låkat Klydernes yngleforsøg. Der blev ringmærket 52 unger, hvilket tyder på en stor ynglesuccess.
- Svartbag Bestanden udgør 7 par, hvilket stort set er uændret de sidste seks år.

- Sølvmåge Sidste års fremgang er fortsat, og bestanden er nu oppe på samme niveau som i 1985 med godt 900 par.
- Stormmåge Efter en mindre tilbagegang de to foregående år er Stormmågen nu igen i fremgang, og med godt 1800 par er bestanden i 1988 den største, som er registreret. Kolonierne er fordelt over de fleste af fjordens holme.
- Hættemåge Der yngede knap 14.000 par. Tilbagegangen fra 1987 er fortsat i 88, og vi skal tilbage til 1982 for at finde et lavere antal. Tilbagegangen er størst på Jyllinge Holme, hvor f. eks. kolonien på Yderste Holm er gået ned fra 2.000 til 200 par. Ynglesuccessen i 1988 skønnes at have været meget stor.
- Fjordterne De forrige års fremgang er fortsat, og bestanden er nu oppe på næsten 500 par. Fremgangen finder sted i næsten hele Roskilde Fjord. Kolonien på Langholm i Lejre Vig blev sidst i maj ødelagt af en Lækat. 35 voksne Fjordterner blev fundet ihjelbidt i kolonien, og der blev overhovedet ingen unger produceret. Dette var antagelig medvirkende årsag til en ret kraftig fremgang i de to nabokolonier på Ringøen og Skovholmene. Af de 35 ihjelbidte Fjordterner var de 13 ringmærkede - heraf 10 som unger. Ti af ringmærkningerne stammede fra Langholm eller Hyldeholm, mens de tre sidste var fra Ringøen, Elleore og Kølholm. Dette viser, at fjordens bestand i høj grad er selvsupplerende, hvilket bekræftes af andre ringaflæsninger. Under ringmærkningen blev der konstateret en meget stor ynglesuccess i de øvrige kolonier, og i juli blev der set et stort antal ungfugle i fjorden.
- Havterne Sidste års tilbagegang er fortsat, og bestanden er nu på godt 200 par. En væsentlig del af tilbagegangen skyldes Skarverne på Ægholm, hvor Havterne helt har opgivet at yngle. På Langholm i Lejre Vig opgav de også at yngle - her på grund af en Lækat. Der blev hverken i Roskilde Fjord eller i Isefjorden konstateret kolonier med en fremgang, som modsvarede de to forsvundne kolonier.
- Dværgterne Dværgterner er gået en smule tilbage siden sidste år til 25 par. De var fordelt i to kolonier, som begge fandtes på Eskilsø. Der blev mærket 34 unger, hvilket tyder på en meget stor ynglesuccess.
- Krage På Elleore yngede et par Krager i Elskoven.
- Engpiber Der blev kun registreret fire par - heraf to på Stenø ved Tørslev Hage, som - uvidst af hvilken grund - tiltrækker Engpiberen i langt højere grad end fjordens øvrige holme. Antallet på holmene er overraskende lavt sammenlignet med det fra strandene langs fjordens kyster.
- Hvid Vipstjert På Kølholm yngede et par Hvide Vipstjerter i styrehuset på en strandet kutter, og også på Hyldeholm ved Skuldelev yngede et par.
- Gul Vipstjert Der yngede et par på Lilleø og to på Eskilsø. Antallet på holmene er overraskende lavt sammenlignet med det fra strandene langs fjordens kyster.

- Mosegris** Mosegrise forekommer i store antal på de fleste af fjordens holme. På Langholm og Hyldeholm i Lejre Vig er de dog på det nærmeste udryddede af en Låkat, som har holdt til her siden 1984.
- Rotte** Der blev konstateret Rotter på Kølholm, hvor en halv snes voksne Stormmåger blev fundet bidt ihjel på den sydlige halvdel af øen.
- Låkat** Siden 1984 har en Låkat hvert år holdt til enten på Langholm eller Hyldeholm i Lejre Vig. Dette var også tilfældet i 1988, hvor den blev konstateret på Langholm midt i maj. Den 22. maj fandtes i kolonien på Langholms nordspids 35 ihjelbidte voksne Fjordterne, nogle få Hættemåger og en Stormmåge. Til trods for at der forekom nogenlunde lige mange par af de tre arter, var det næsten udelukkende Fjordterne, som Rotterne havde bidt ihjel. På begge holme er Mosegrisene - som før var overordentligt talrige - så godt som udryddede. Dette har iøvrigt bevirket at de en- og toårige plantearter, som tidligere var hyppige nu stort set er forsvundet.

3.5 Mulige årsager til bestandsændringer

- Vejret** Vejrforholdene var usædvanligt gunstige for ynglefuglene i 1988. Vinteren var meget mild og regnfuld, og der forekom praktisk taget ikke islæg, hverken i fjorden eller i søer og vandhuller. Standfuglene var derfor i god kondition ved ynglesæsonens start, og de fleste påbegyndte æglægningen meget tidligt. April, maj og juni havde lange perioder med syd-østlig vind, og temperaturen var over middel mens nedbøren var under middel. Der forekom i disse måneder overhovedet ikke perioder med storm og højvande. Dette bevirkede en meget stor ynglesuccess for samtlige arter. Omkring 1. juli blev vejret mere ustadigt, med regn og tordenbyger, men fortsat ret varmt. På dette tidspunkt havde samtlige arter - på nær Skalleslugerne - afsluttet deres yngleperiode, så heller ikke dette fik nogen negativ indflydelse på ynglesuccessen.
- Skarv** Fjordens sommerbestand af Skarver var omkring 300, hvoraf nogle få par yngede på Askehoved i Bognæs skoven. Den største rasteplass var Ægholm, hvor der midt i juni stod op mod 300 fugle på holmen og revet. Ægholms Havterne opgav helt lokaliteten, mens Fjordterne, som yngler lidt højere oppe i vegetationen, kun gik lidt tilbage. Også på Langholm i Lejre Vig, på Blak og Elleore stod der af og til mindre flokke af Skarver, men her var der ikke tale om gener for andre arter.
- Kreaturer** Der var i 1988 kreaturer på Eskilsø, Øksneholm og Lilleø. Ingen af stederne blev der konstateret skader på ynglefuglene forvoldt af kreaturerne.
- Menneskelige forstyrrelser** Sejlads skønnes i almindelighed ikke at virke forstyrrende for holmenes ynglefugle, idet adgangsforbuddet stort set respekteres. På Skovholmene er der dog konstateret tilbagegang for Blishøne og Toppet Lappedykker. Disse arter, der anbringer rederne i tagrørene omkring holmene, forstyrres antagelig af den tiltagende vandski- og bræt-

sejlads i området. Det er sandsynligvis disse aktiviteter, som er årsagen til de to arters tilbagegang. På Eskilsø fandtes ca 30 knopsvanere, hvor æggene var ødelagt ved prikning, men derudover blev der ikke konstateret menneskelige forstyrrelser af betydning for fuglelivet.

Fredning Fredningen af holmene respekteres, og den har ganske givet stor positiv betydning for fuglelivet.

Lækat og Rotter På Langholm i Lejre Vig fandtes sidst i maj 35 voksne Fjordterner, som var bidt ihjel af en Lækat. Også Klyder og Hættemåger fik forringet ynglesuccess på grund af Lækatten. Det er femte år i træk, at en Lækat har holdt til på Hyldeholm og Langholm. Den har bevirket en kraftig tilbagegang for terner, vadefugle og Mosegrise. På Kølholm fandtes - ligeledes sidst i maj - en halv snes Stormmåger, som var ihjelbidt af Rotter. Det var dog ikke muligt at konstatere nogen bestandsnedgang for ynglefuglene af denne grund.

4 Ynglefugletællinger på Selsø

Tællingernes omfang Tællingerne er foretaget fra land den 21. marts, 8. og 25. april, 3. maj, 23. juni, 27. juli samt 11. og 28. august. Desuden er der optalt fra båd d. 26-27. maj og 6-7. juni.

Ynglebestandene er vurderet på basis af iagttagelser gennem hele ynglesæsonen. Ynglesuccessen er vurderet ud fra optælling fra land af unger og kuld.

Ynglebestand Bestanden lå på nogenlunde samme niveau som i 1987, dog med nogen fremgang for Blishøne, Hættemåge og Dobbeltbekkasin. Klydens tilbagegang skyldes næppe ændringer på lokaliteten, men snarere at arten ofte skifter yngleplads fra år til år. Tællerresultaterne fremgår af tabel 4.1.1.

Ynglesucces Ynglesuccessen var i forhold til 1987 relativt høj. Der blev set flere unger end året før, og de forlod ikke søen før de var flyvedygtige. I forhold til 1987 bød Selsø i 88 på betydeligt bedre fødemuligheder for de på søen foragerende arter, især Toppet Lappedykker, Knopsvane, Blishøne og flere andearter. Fuglene forblev i søen hele ynglesæsonen, i modsætning til i 87, hvor de søgte ud i Roskilde Fjord med ungerne.

Tabel 4.1.1 Ynglepar i Selsø 1986 og 1987

	1986	1987	1988
Toppet Lappedykker	25-30	20-25	20-25
Krikand	1-2	1-2	1-2
Atlingand	0	0	0-1
Knarand	0	0	1
Gråand	5-10	10	14-17
Skeand	2-5	4-5	4-5
Taffeland	2-5	4-6	3-4
Troldand	3-5	1-5	1-5
Toppet Skallesluger	0-2	0-1	1-2
Gravand	2	1-2	3
Grågås	32	25	27-35
Knopsvane	21	10	12
Vandrikse	0	0-1	0-1
Grønbenet Rørhøne	4	3-5	3-5
Blishøne	10	10-12	21-25
Strandskade	2	1-2	1
Vibe	5	2-3	7
Stor Præstekrave	1-2	2-3	2
Dobbeltbekkasin	5-6	5-6	8-10
Rødben	6-7	5-7	3-4
Klyde	1	10-12	4
Sølvmåge	2	2-3	2-3
Hættemåge	4.000	4.200	5.500

Algevæksten i søen Den gode ynglesæson skyldtes, foruden de gunstige vejrforhold, sandsynligvis ændringer i algevæksten i forhold til 1987. I 1987 skete der en opblomstring af fytoplankton som mikroskopiske alger, der svømmede rundt i vandet og bevirkede at søen var helt ugennemsigtigt. Det uklare vand gjorde det svært for fuglene at fouragere.

I 1988 skete algeopblomstringen i form af trådalger, der fra bunden skød op i vandet som tætte - men velafgrænsede - "algepuder", der dækkede 20-30% af vandarealet. Denne algemasse fikserede tilsyneladende søens næringspulje, idet vandet iøvrigt var helt klart og uden svømmende fytoplankton. Denne udvikling i algeopblomstringen har utvivlsomt forbedret fourageringsbetingelserne for fuglene.

5 Sommertælling af fældende Knopsvaner

Ved optælling fra fly d. 8. juli registreredes ialt 1882 ikke ynglende Knopsvaner. Dette er en fortsættelse af de foregående års nedgang. Nedgangen skyldes dels den kolde vinter 1986-87, hvor mange fugle døde. Dels den store ynglesucces i 1988, der gjorde, at kun få mislykkede ynglefugle indgik i bestanden af fældende fugle.

6 Vintertællingen 16. januar 1988

- Tælleområde** Tællingen omfattede hele Roskilde Fjord syd for linien Kulhuse-Sølager samt Selsø og Store Kattinge Sø. Desuden blev der talt på Gundsømagle Sø, men af hensyn til sammenligneligheden med de forrige års tællinger, er disse tal ikke medregnet i totaltallene for fjorden. Der optales samtlige arter, hvis levevis er knyttet til vandområder.
- Vejret** Både december og januar var usædvanlig milde og regnfulde. Dagene op til tællingen var tågede, men på optællingsdagen var der i fjordens sydlige del let dis med sigt på 3-5 km, mens der var sigtbarhed over 10 km i den nordlige del. Det var overskyet med svag nordlig vind og temperaturer omkring 3 grader. Observationsforholdene var derfor - om ikke ideelle - så dog gode nok til at tællingen kunne gennemføres med stor sikkerhed.
- Isforhold** Der forekom praktisk taget ikke islæg i vinteren 1987-88 - hverken på fjorden eller i søerne.
- Jagt** Der registreredes 5 pramjægere under optællingen. Disse har næppe påvirket tællingernes nøjagtighed. Det er iøvrigt første vinter, hvor jagt fra motorbåd har været forbudt i fjorden.
- Antallet af Troldænder** Der blev ialt optalt 12.500 Troldænder, hvoraf de 11.500 fandtes på Kattinge Sø. Desuden lå der 3.000 på Gundsømagle Sø. Dagen efter tællingen var der imidlertid 23.000 Troldænder på Kattinge Sø. Der må derfor være tale om, at ca. 10.000 Troldænder ikke er blevet set på optællingsdagen, sandsynligvis fordi en flok i dagens løb er flyttet sig, uden at det blev registreret. Antallet af Troldænder på Kattinge Sø er derfor korrigeret til 21.500. Dette konstruerede tal er naturligvis behæftet med meget stor usikkerhed, men må dog anses for at være et langt bedre tal for fjordens bestand midt i januar end det umiddelbare talletal.
- Resultater** I tabel 6.1.1 er angivet tallene for hele fjorden i vintrene 1984-88. På kortene figur 6.1.2 til 6.1.3 er vist udbredelsen af de hyppigst forekommende arter på optællingsdagen. Tallene i tabel 6.1.1 omfatter - af hensyn til sammenlignelighed med tallene fra tidligere år - ikke Gundsømagle Sø, hvor der optales 165 Gråænder, 3123 Troldænder, 3 Hvinænder, 3 Knopsvaner, 6 Sølvmåger, 12 Stormmåger, 61 Hættemåger og 1 Rørhøne.
- Sammenligning med 1984** Ved januærtællingen 1984 var fjorden også næsten isfri, og man kunne derfor forvente, at tallene fra 1984 og 1988 skulle være nogenlunde ens. Dette er imidlertid ikke tilfældet. Totaltallet fra 1984 er næsten dobbelt så stort som det i 1988, og noget lignende gør sig gældende for de fleste arter. Årsagen til denne forskel er, at vi i perioden op til tællingen i 1984 havde noget koldere vejr end i 1988, og at det lune vejr i 1988 strakte sig et godt stykke op i Sverige. I 1988 var der derfor langt flere isfrie søer, som fuglene kunne udnytte, end i 1984. Man kan måske generalisere og sige, at de største vandfugle-

koncentrationer optræder i fjorden, når denne - som i 1984 - er isfri, mens de omkringliggende søer - såvel i Danmark som i Sverige - er islagte. Nogle få, kuldefølsomme arter som Fiskehejre, Pibeand og Stormmåge var dog mindre talrige i 1984 end i 1988.

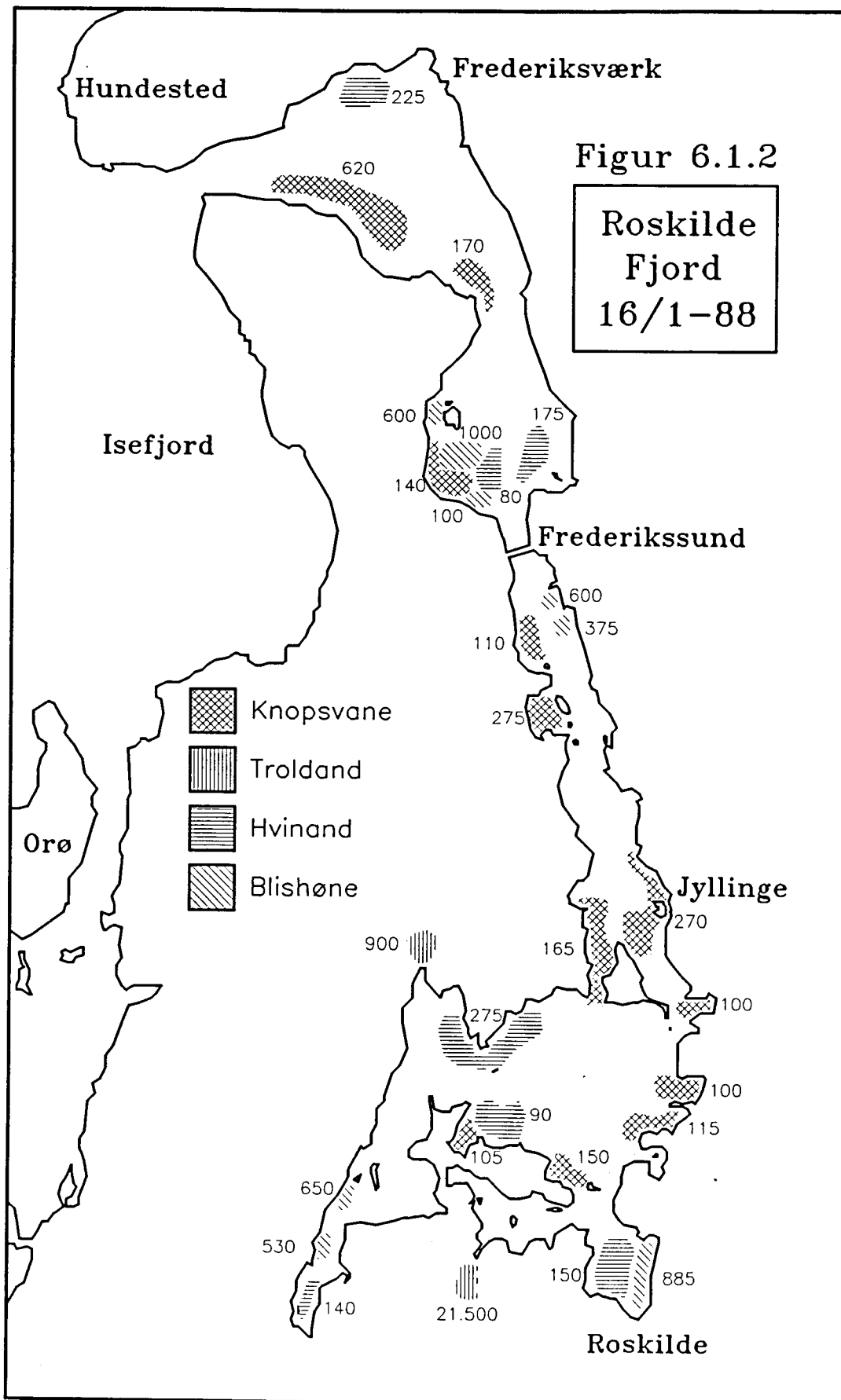
De tre isvintres
betydning

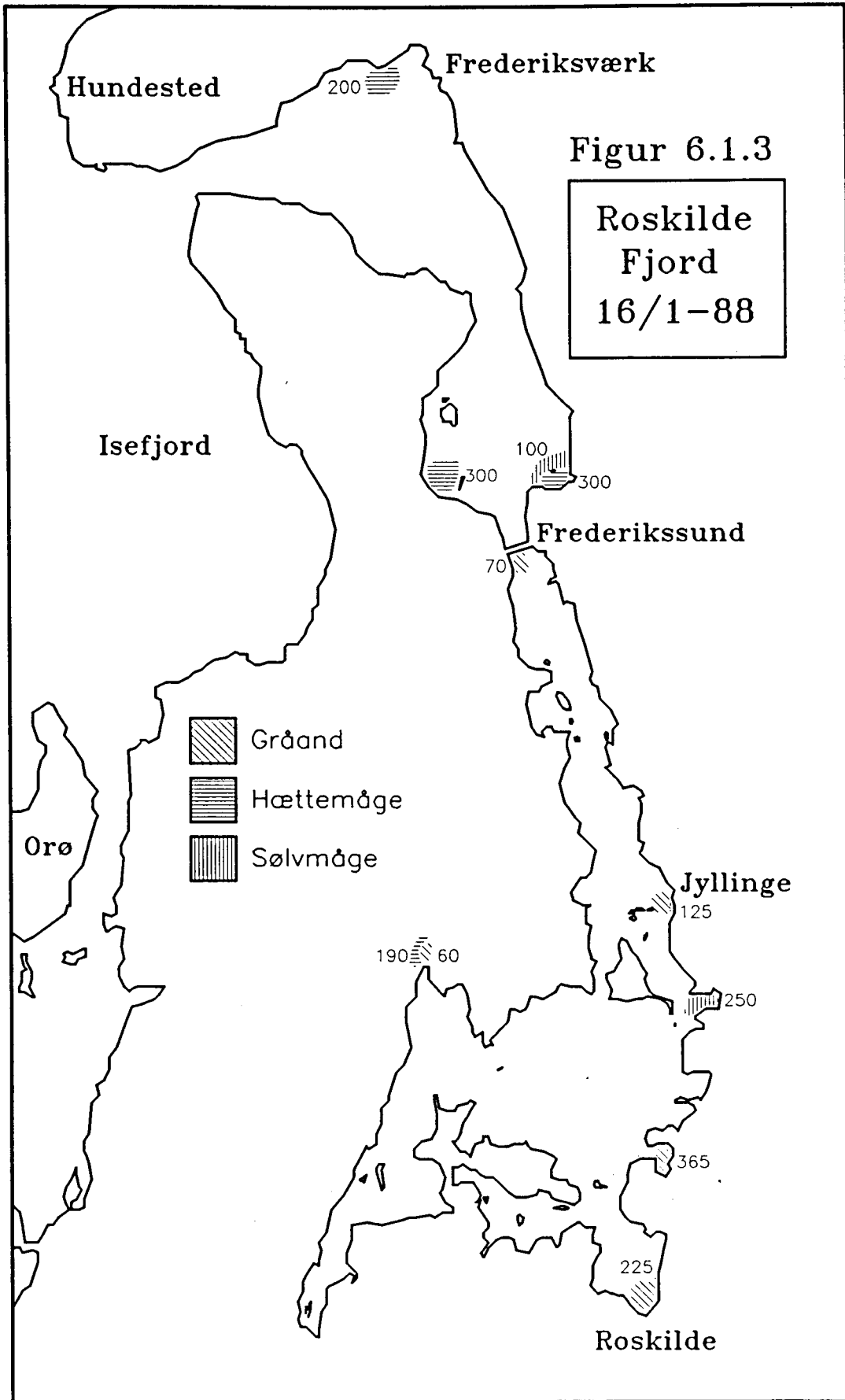
Det er givet, at der siden 1984 er sket en reduktion i antal for nogle arter på grund af de tre hårde vinter 1985, 86 og 87. Det gælder eksempelvis Blishønen. Tallet for 1988 er kun ca 30% af det for 1984. Denne art er i vintertiden knyttet til de lavvandede fjorde og forekommer kun i ubetydelige antal i søer. Den er kendt for at lide store tab i hårde vintre. Reduktionen spores også i oktobertallene - men i mindre grad. Knopsvanetallene er også reduceret med ca 20% - ligeledes en følge af de kolde vintre samt den lave ungeproduktion i 1987.

Tabel 6.1.1 Totaltal for fjorden midt i januar

	1984	1985	1986	1987	1988
Islæg	0%	99%	99%	99%	0%
Rødstrubet Lom	0	0	0	0	1
Lille Lappedykker	23	15	7	6	2
Toppet Lappedykker	1	0	1	1	18
Fiskehejre	144	6	9	1	169
Krikand	1	2	1	1	0
Gråand	1.360	1.474	2.885	2.105	871
Spidsand	0	1	0	0	0
Pibeand	22	0	0	0	60
Taffeland	302	43	86	32	90
Troldand	45.762	1.127	4.907	1.069	22.580
Bjergand	1	3	19	0	0
Ederfugl	20	0	6	0	18
Hvinand	5.537	80	319	156	2.384
Toppet Skallesluger	13	20	3	6	3
Stor Skallesluger	1.514	651	1.888	390	317
Lille Skallesluger	8	3	0	8	1
Gravand	268	1	36	0	15
Grågås	14	0	0	0	0
Sædgås	0	12	16	0	30
Bramgås	0	0	0	0	1
Kanadagås	329	31	0	1	54
Sangsvane	298	188	69	182	121
Knopsvane	4.985	2.873	4.718	2.889	4.094
Havørn	0	2	1	0	0
Rørhøne	1	1	0	0	0
Blishøne	14.394	1.750	1.643	629	4.983
Strandskade	1	0	0	0	0
Rødben	0	1	0	0	0
Almindelig Ryle	4	0	0	0	0
Svartbag	73	18	45	11	81
Sølvmåge	930	524	559	664	985
Stormmåge	226	96	120	95	483
Hættemåge	5.227	326	1.144	492	2.662
Alk	0	0	0	0	3
Isfugl	0	0	1	0	0
I alt	81.417	9.248	18.485	8.738	40.026

NB: Se tekstafsnittet vedrørende antallet af Troldænder (og totaltallet) i 1988.



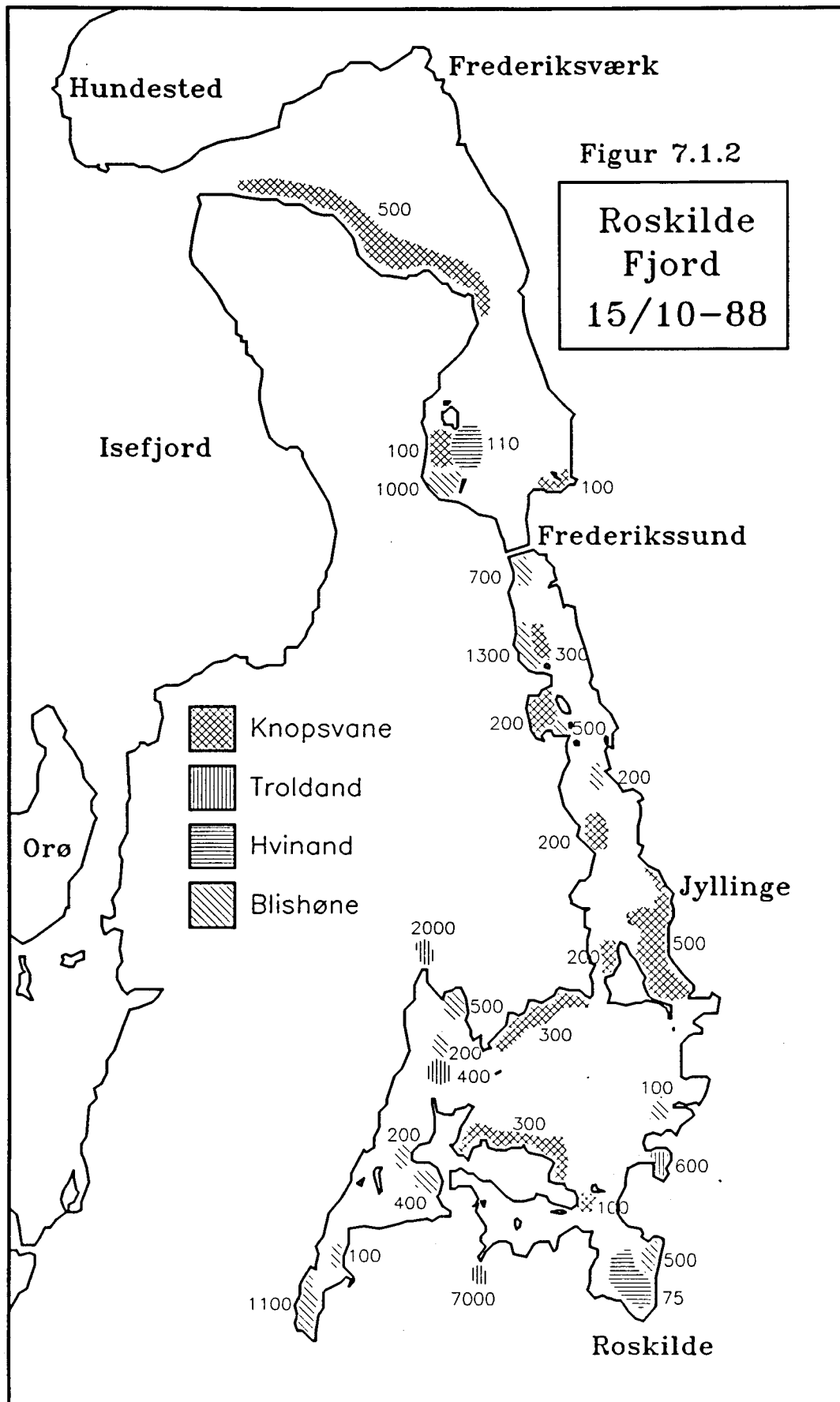


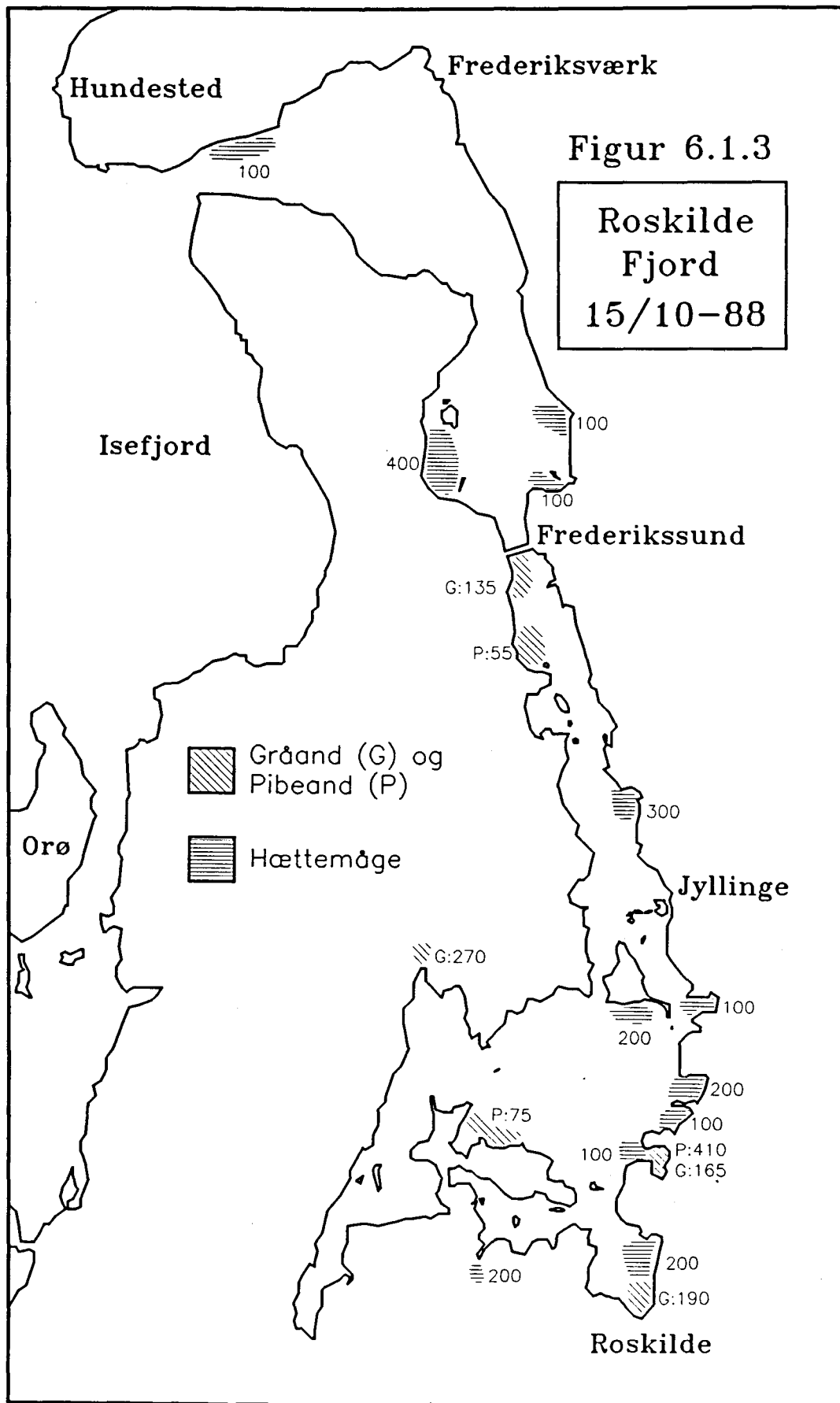
7. Efterårstællingen 15. oktober 1988

- Tælleområde Tællingen omfattede hele Roskilde Fjord syd for linien Kulhuse-Sølager samt Selsø, Store Kattinge Sø og Gundsømagle Sø. På kortet figur 1.1.1 er grænserne mellem tælleområderne markeret med stiplede linier. Der optaltes samtlige arter, hvis levevis er knyttet til vandområder.
- Vejret Vejret i perioden op til tællingen var skiftende og typisk for årstiden. På tælledagen var vinden nordlig med vindstyrke omkring 5 m/sec. Det var let diset med sigt på omkring 5 km, og temperaturen var mellem 10 og 11 grader. Dette gav udmærkede observationsbetingelser, og optællingen må anses for at være meget sikker.
- Forstyrrelser Under tællingen blev der observeret 9 pramjægere, de fleste i fjordens sydlige del, men jagten skønnes ikke at have påvirket tællingen væsentligt. Det gjorde derimod tre kajakroere på Store Kattinge Sø, som fik 3-5000 Troldænder til at flytte til Selsø. Ved bearbejdningen af resultaterne er der så vidt muligt taget hensyn til denne forstyrrelse, men det kan ikke udelukkes, at den har givet anledning til mindre fejl i antallet af Troldænder.
- Resultater I tabel 7.1.1 er angivet tallene for hele fjorden i oktober 1984-88. På kortene figur 7.1.2 og 7.1.3 er vist udbredelsen af de hyppigste arter. Af hensyn til sammenlignelighed med tidligere års resultater er tallene fra Gundsømagle Sø ikke medregnet i tabel 7.1.1. Her optaltes 47 Gråænder, 1900 Troldænder, 2 Toppede Lappedykkere og 1 Fiskehejre.
- Bestandsudvikling Oktobertællingerne viser, at fjordens efterårsbestand ligger nogenlunde konstant omkring 30.000 fugle. Visse standfugle - især Knopsvaner og Blishøns - viser tydelig nedgang efter isvintre, som er begrænsende faktor for disse bestande.
- Spredning Efter at motorbådsjagt er blevet forbudt i Roskilde Fjord, ser det ud til, at Troldænder og svømmeænder er begyndt at opholde sig udenfor de jagtfredede områder i dagtimerne, hvorved deres muligheder for at udnytte fjordens føderessourcer forbedres.

Tabel 7.1.1 Totaltal for fjorden midt i oktober

	1984	1985	1986	1987	1988
Lille Lappedykker	5	0	2	4	27
Gråstrubet Lappedykker	0	0	0	0	1
Toppet Lappedykker	198	95	64	91	78
Skarv	26	6	6	46	83
Fiskehejre	189	141	61	158	265
Skestork	0	0	0	1	0
Krikand	59	95	86	29	45
Atlingand	3	0	0	0	0
Knarand	3	0	0	1	0
Gråand	471	311	404	408	851
Pibeand	374	616	469	457	581
Skeand	0	3	0	64	0
Taffeland	133	59	12	157	59
Troldand	11.806	7.324	7.434	8.329	9.643
Bjergand	21	17	6	8	0
Ederfugl	20	26	1	0	1
Hvinand	192	277	70	166	245
Dykand sp	28	0	5	0	0
Toppet Skallesluger	29	33	45	122	62
Lille Skallesluger	1	0	0	1	0
Gravand	6	0	10	9	15
Grågås	240	613	575	827	1.050
Knortegås	0	9	0	1	14
Sangsvane	9	1	0	0	0
Knopsvane	4.649	4.177	3.832	2.999	4.224
Blishøne	8.382	4.438	4.435	5.773	7.578
Strandskade	0	0	0	0	5
Vibe	4.966	1.158	1.947	4.306	987
Hjejle	518	245	165	597	951
Strandhjejle	0	75	4	0	68
Dobbeltbekasin	16	5	3	8	38
Stor Regnspove	3	0	0	0	0
Lille Kobbersneppe	0	0	0	0	1
Rødben	61	4	3	11	6
Sortklire	0	1	0	0	0
Hvidklire	4	9	15	12	16
Almindelig Ryle	126	418	105	258	270
Klyde	0	0	0	0	2
Svartbag	20	56	57	77	32
Sølvmåge	473	1.299	665	1.288	690
Stormmåge	19	102	584	43	212
Hættemåge	3.242	6.015	10.265	7.622	4.062
I alt	36.272	27.630	31.333	33.879	32.164





8 Konklusion

Ynglefugle

Den sidste halve snes års kraftige fremgang for hovedparten af fjordens ynglefugle synes at være aftagende. Dette kan skyldes de foregående års ugunstige vejrforhold, men det kan også tænkes, at en del af arterne er ved at være oppe på et niveau, som svarer til områdets bæreevne.

To arter har en status, som er bekymringsvækkende: Dværgternens bestand er meget lille - ligesom i resten af landet, men den direkte tilbagegang, som er konstateret for landet som helhed, er dog ikke konstateret i Roskilde Fjord. Stor Præstekrave har en meget lille bestand, som er i tilbagegang. Selv om der ikke foreligger sikre oplysninger fra resten af landet, ser det dog ud til at være et lokalt fænomen i Roskilde Fjord. Det er ikke til at få øje på årsagen til dette.

Generelt må ynglefuglenes status i Roskilde Fjord vurderes meget positivt, hvilket i høj grad skyldes de senere års bedre beskyttelse i form af fredninger.

Rastende fugle

Indtil forbuddet mod motorbådsjagt blev indført i Roskilde Fjord d. 1. december 1987 rastede svømme- og Troldænder udelukkende i de få jagtfredede områder: Selsø, St. Kattinge Sø og Bløden. De jagtfrie områder rummer imidlertid kun en meget lille del af fjordens føderesourcer. Kun Knopsvaner, Hvinænder og Blishøns forekom i større antal på selve fjorden om dagen.

Efter at motorbådsjagten er blevet standset i Roskilde Fjord, er fuglenes muligheder for at søge føde i selve fjorden i dagtimerne forbedret væsentligt. Fra efteråret 1988 er der derfor sket en spredning af fuglene over større områder i fjorden.

Jagtintensiteten i Roskilde Fjord er altså i vid udstrækning bestemmende for vandfuglenes muligheder for at udnytte fjordens føderesourcer.

Ud over en væsentlig reduktion af jagttrykket er det også vigtigt at begrænse andre rekreative aktiviteters forstyrrelser på fuglenes ædepladser. Der er derfor brug for en kortlægning af disse områders placering i fjorden.

BLIKATIONSOVERSIGT - NATUROVERVÅGNING

- | | | | |
|----|--|----|--|
| 1 | Den biologiske udvikling de seneste år i Utterslev Mose, København, med henblik specielt på fuglebestandene 1979 | 16 | Ynglefugle i Utterslev Mose 1983 |
| 2 | Den biologiske udvikling i året 1980 i Utterslev Mose, København, med henblik specielt på fuglebestandene | 17 | Ynglefugle i Gundsømagle Sø 1983 |
| 3 | Den biologiske udvikling i året 1981 i Utterslev Mose, København, med henblik specielt på fuglebestandene | 18 | Ynglefugle i Sjælsø 1983 |
| 4 | En undersøgelse af padde- og krybdyrlokaliteter i hovedstadsregionen - forløb status 1981 | 19 | Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger 1983 |
| 5 | Ynglefuglene ved Gundsømagle Sø 1981 | 20 | Botanisk overvågning i hovedstadsregionen 1984: Moser, strandenge, heder og overdrev |
| 6 | Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger - årsrapport 1981 | 21 | Overvågning af padde- og krybdyrlokaliteter i hovedstadsregionen 1984 |
| 7 | Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger - årsrapport 1982 | 22 | Ynglefugle i Utterslev Mose 1984 |
| 8 | Botanisk overvågning af moser i hovedstadsregionen 1982 | 23 | Ynglefugle i Gundsømagle Sø 1984 |
| 9 | Padde- og krybdyrlokaliteter i hovedstadsregionen 1982 | 24 | Ynglefugle i Gurre Sø 1983 og 1984 |
| 10 | Den biologiske udvikling i året 1982 i Utterslev Mose, København, med henblik specielt på fuglebestandene | 25 | Ynglefugle i Sjælsø 1984 |
| 11 | Ynglefuglene ved Gundsømagle Sø 1982 | 26 | Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger 1984 |
| 12 | Tryggevalde Ådal 1981-1982 - Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger | 27 | Ynglefugle i Tryggevalde Ådal 1985 |
| 13 | Fuglebestandene i årene 1981-1982 i Gurre Sø, Helsingør | 28 | Ynglefugle i Utterslev Mose 1985 |
| 14 | Botanisk overvågning af moser i hovedstadsregionen 1983 | 29 | Ynglefugle i Gundsømagle Sø 1985 |
| | Overvågning af padde- og krybdyrlokaliteter i hovedstadsregionen 1983 | 30 | Ynglefugle i Sjælsø 1985 |
| | | 31 | Ynglefugle i Gurre Sø 1985 |
| | | 32 | Botanisk overvågning i hovedstadsregionen af moser, strandenge, heder og overdrev 1985 |
| | | 33 | Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger 1985 |
| | | 34 | Ynglefugle i Regnemark Mose 1983 og 1985 |
| | | 35 | Overvågning af padde- og krybdyrlokaliteter i hovedstadsregionen 1985 |
| | | 36 | Ynglefugle i Porsemosen 1986 |
| | | 37 | Ynglefugle i Sjælsø 1986 |

- 38 Ynglefugle i Gurre Sø 1986
- 39 Ynglefugle i Gundsømagle Sø 1986
- 40 Overvågning af padde- og krybdyrlokaliteter i hovedstadsregionen 1986
- 41 Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger 1986
- 42 Fuglelivet i Alsønderup Enge og Pøle Å
- 43 Ynglefugle i Regnemarks Mose 1986
- 44 Ynglefugle i Regnemarks Mose 1987
- 45 Ynglefugle i Tryggevælde Ådal 1986
- 46 Ynglefugle i Tryggevælde Ådal 1987
- 47 Ynglefugle i Utterslev Mose 1986
- 48 Ynglefugle i Utterslev Mose 1987
- 49 Fugleoptællinger i Roskilde Fjord 1987
- 50 Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger 1987
- 51 Værebros Ådal 1987
- 52 Ramsøådalen 1987
- 53 Saltholm 1976 1987
- 54 Overvågning af padde og krybdyrlokaliteter i hovedstadsregionen 1987
- 55 Ynglende og rastende fugle ved Ølsemagle Revle 1987
- 56 Ynglende og rastende fugle i Køge Bugt Strandpark 1987
- 57 Ynglefugle i Ellemosen 1987
- 58 Ynglefugle i Sjælsø 1987
- 59 Ynglefugle i Gurre Sø 1987
- 60 Ynglefugle i Gundsømagle Sø 1987
- 61 Insektlokaliteter i hovedstadsregionen 1989
- 62 Ynglende og rastende fugle i Køge Bugt Strandpark 1988
- 63 Fugleoptællinger i Roskilde Fjord 1988
- 64 Naturovervågning ved hjælp af fugleoptællinger 1988
- 65 Ynglefugle i Gundsømagle Sø 1988

BLIKATIONSOVERSIGT - PLEJEPLANER

- | | | | |
|----|---|----|---|
| 1 | Plejeplan for Allerød Sortemose
Allerød kommune | 20 | Plejeplan for fortidsminder i
Helsingø kommune |
| 2 | Plejeplan for Uglestrup Mose
Bramsnæs kommune | 21 | Plejeplan for vandhuller i Ejby
Ådal, Bramsnæs kommune |
| 3 | Plejeplan for Vasby Mose
Høje-Tåstrup kommune | 22 | Plejeplan for Farum Sortemose
Farum, Stenløse og Værløse
kommuner |
| 4 | Plejeplan for Strø Bjerge
Frederiksværk kommune | 23 | Plejeplan for kystskrænt ved Ejby
Bramsnæs kommune |
| 5 | Plejeplan for Ejby Ådal
Bramsnæs kommune | 24 | Plejeplan for regionalt udflugts-
område ved Ejby, Bramsnæs kommune |
| 6 | Plejeplan for Ellemosen
Helsingø kommune | 25 | Plejeplan for regionalt udflugts-
område ved Gereshøj, Bramsnæs
kommune |
| 7 | Plejeplan for Rusland-Fredningen
Græsted-Gilleleje kommune | 26 | Plejeplan for regionalt udflugts-
center ved Strø Bjerge
Frederiksværk kommune |
| 8 | Plejeplan for Melbyhøjene
Frederiksværk kommune | 27 | Plejeplan for voldsted og stier
ved Sonnerupgård, Hvalsø kommune |
| 9 | Plejeplan for Venslev-højene
Skibby kommune | 28 | Plejeplan for "Odden" ved
Tryggevalde Å's udløb, Vallø
kommune (upubl.) |
| 10 | Plejeplan for Øm Jættestue
Lejre kommune | 29 | Plejeplan for Kyndby Bakker i
Jægerspris kommune (upubl.) |
| 11 | Plejeplan for Tikøb Langesø
Helsingør kommune | 30 | Plejeplan for strandenge og moser
i St. Rørbæk-fredningen,
Frederikssund kommune (upubl.) |
| 12 | Plejeplan for Tinkerup Mose
Helsingør kommune | 31 | Plejeplan for Regnemarks Mose,
Skovbo kommune (upubl.) |
| 13 | Plejeplan for Kobækken
Helsingør kommune | 32 | Marginaljordsprojekt for enge
i Tryggevalde Ådal, Vallø kommune
(udarbejdet - omslag mangler) |
| 14 | Plejeplan for Ølshøj
Græsted-Gilleleje kommune | 33 | Plejeplan for Østrup-Holme Mose,
Gundsø kommune (upubl.) |
| 15 | Plejeplan for Ole Rømers Høj
Høje-Tåstrup kommune | 34 | Plejeplan for Jersie Mose,
Solrød kommune (upubl.) |
| 16 | Plejeplan for Solrød-højene
Solrød kommune | 35 | Plejeplan for vandhuller i
Græsted-Gilleleje og Hillerød
kommuner (upubl.) |
| 17 | Plejeplan for Tegners Museum
Græsted-Gilleleje kommune | 36 | Plejeplan for Porsemosen 1989 |
| 18 | Plejeplan for Vaserne
Birkerød og Søllerød kommuner | | |
| | Plejeplan for fortidsminder i
Ledøje-Smørum kommune | | |